इति । आतिथ्येष्टावग्नेरातिथ्यमसीत्यादिभिर्मन्त्रैर्निरुक्तं यद्भुविः तदेतद्वेदिमध्य आसाद्य पूर्व्वोक्तान्यग्निर्यजुर्भिरित्यादीनि सम्भारयजूंषि पवनीयानि आतिथ्यहविषोऽनुष्ठास्यमानः सोमयज्ञमुखत्वान्मुखत एव सम्पूर्णावयवयज्ञं सम्पाद्य विस्तारयति ॥

अथ देवपत्न्याख्यान् मन्त्रान् क्रत्वर्थतया विधत्ते । "अयज्ञो वा एषः । योऽपत्नीकः । न प्रजाः प्रजायेरन् । पत्नीर्व्याचष्टे । यज्ञमेवाकः । प्रजानां प्रजननाय" इति । यो देवपत्नीमन्त्ररहितः स तावद्यज्ञ एव न भवति कुतस्तस्य फलपर्य्यन्तत्वात् । तस्मात्तादृशानुष्ठाने प्रजा नोत्पाद्यन्ते । अतस्तत्परिहाराय देवपत्नीमन्त्रान् विस्पष्टं पठेत् । ते च मन्त्रा आरण्यकाण्ड एवमाम्नायते । सेनेन्द्रस्य । धेना बृहस्पतेः । पथ्या पूष्णः । वाग्वायोः । दीक्षा सोमस्य । पृथिव्यग्नेः । वसूनां गायत्री । रुद्राणां त्रिष्टुक् । आदित्यानां जगती । विष्णोरनुष्टुक् । वरुणस्य विराट् । यज्ञस्य पङ्क्तिः । प्रजापतेरनुमतिः । मित्रस्य श्रद्धा । सवितुः प्रसूतिः । सूर्य्यस्य मरीचिः । चन्द्रमसो रोहिणी । ऋषीणामरुन्धती । पर्जन्यस्य विद्युत् । चतस्रो दिशः । चतस्रो वान्तरदिशः । अहश्च रात्रिश्च । कृषिश्च वृष्टिश्च । त्विषिश्चापचितिश्च । आपश्चौषधयश्च । अर्कसूनृता च देवानां पत्नय" इति । देवजातविन्द्रादयः पतयः । सेनादयः पत्न्यः । दिग्विदिगादयोऽपि केषां विश्वेदेवानां पत्न्यः । एताः सर्व्वा आगत्य यज्ञमविकलं कुर्व्वन्त्विति वाक्यार्थः । एतेषां देवपत्नीमन्त्राणां पाठेन वैकल्प-